

דף מקורות - פרשת כי תצא – תשובה כללית

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור ליא' אלול תשע"ו א. דברים כב - 'לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחריך. ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו. וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם. אור החיים – פרשה זו באה לרמוז בפרטות חיוב התוכחות שצריכין בני א-ל חי צדיקי עולם לעשות לעם ה', והן אלה צדיקים יקראו לצד מעלתם אחים, כמו שהעירותיך שכיניו זה הוא מדריגה היותר מעולה שבכל כינויים אשר יתכנו בהם יחידי עם, ואותם צוה ה' כי תראה את שור, אלה הם בני אדם שנמשלו כבהמות והם צאן קדשים ולזה קראם שור ושה, אחיך, שהוא הקב"ה, ויחס לו שם זה להעיר אל מי מקדושו הוא מצוה שהם הצדיקים.. ואומרו נדחים.. שהעובר פי ה' יקרא נדח, ויצו ה' לבל יתעלם אלא ישיבם לאחיו הוא אלוקי עולם, וכפל לומר השב תשיבם, נתכוון כי מתחילה ישיבם לדרך הטוב ובזה יתקרבו אל אביהם שבשמים, והוא אומרו תשיבם לאחריך. ואומרו ואם לא קרוב אחיך וגו'. בזה העיר כי הוא מדבר על זמן גלות האחרון כי לא קרוב.. ולא ידעתו, שנסתם הקץ ואין יודע מתי קץ הפלאות, וזה יסובב הרחקת הלבבות מהאמונה ונטווי רגל כאשר עינינו רואות בדורות הללו, עם כל זה יצו ה' ואספתו אל תוך ביתך זה בית המדרש וילמדהו אורחות חיים ודרך ישכון אור לבל יטה מני אורח ולא ימצאהו אויבו במחשבות וטענות כוזבות כי אור תורה תצילהו, וזה יהיה עד שיתרצה ה' וידרשהו, והוא אומרו עד דרוש אחיך אותו, והשבתו לו פירוש מעלה עליו הכתוב כאילו הוא משיבו מני אובד.

ב. אגרות הראי"ה תקנה – 'ובדורנו נתרבו נשמות רבות שאע"פ שהן שפלות מאד בענין הבחירה.. מכל מקום אור הסגולה מאיר בהם, ועל כן הם מחבבים מאד את כללות ישראל וחושקים בארץ ישראל, ובכמה דברים טובים ויקרים מהמדות שהם באים מסגולת ישראל בטבע נפשם.. ונשמות כאלו, אם יזדקק לקרב אותם מי שאין בו דעה עמוקה של טביעת עין, לדעת לחלק בין הצד הסגולי הפנימי הקדוש שבהם, ובין הצד הבחירי המקולקל שבהם, שהוא מקיף את נפשם כחוחים וקוצים הסובבים שושנה, הוא יוכל להתקלקל הרבה ח"ו, וללמוד ממעשיהם, ולהדבק בצד הרע שבהם והוא מחוייב להתרחק מהם, והשי"ת נותן בלבבו רצון זה ומחשבה זו של שנאה ושל התרחקות, כדי שלא יבולע לו. אבל מי שהוא תמיד שקוע ברעיונו בהסתכלות פנימית, באור תורה וקדושה ויראה עילאה, מצד רוממות רבון כל העולמים חיי החיים ב"ה, ולא ח"ו ביראה תתאה לבדה מצד עונשי עוה"ז או עונשי עוה"ב.. ת"ח כאלה הינם מכירים בטבעם את טבע הסגולה הפנימית ויודעים להפריד ממנה בדבקות מחשבתם את הקליפה הבחירית והם חייבים ומוזהרים על זה לקרב פושעים כאלה שסגולה פנימית יש להם, כדי לעורר יותר ויותר את כח הטוב הצפון בהם, עד שיתגבר לגמרי על הרע הבחירי ויכניע אותו. ופעולת חכמים לוקחי נפשות כאלה אינה חוזרת ריקם בשום פעם.. משלי יא' ל - 'פרי צדיק עץ חיים ולקח נפשות חכם. רש"י - מי שהוא חכם קונה לו נפשות שמלמדם דרך טוב והרי הם לו כאלו קנאם כענין שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן. אגרות הראי"ה תקכב – 'ומי שזוכה לטעום באמת טעם רזי תורה, יודע הוא כי כל העבודה השלימה רק על זה היא בנויה, לקרב רחוקים, וללקט ניצוצי הקדושה מכל מקום שנתפזרו.

ג. זוהר תרומה קכט - 'וכרוזא נפיק וקארי ואמר עלאין ותתאין אסהידו סהדותא מאן איהו דעביד נפשאן וזכי לחייביא ההוא דעטרא דמלכותא על רישיה ההוא דאתחזי לאעלא השתא קמי מלכא ומטרוניתא דהא

מלכא ומטרוניתא שאלי עליה.. דא איהו עביד נפשן לתתא נפשאן דחייביא דהוו מסטרא אחרא, כדין אתיקר קב"ה בחדוה שלימותא.. ונטלין להווא דיוקנא ואזלין עמיה ואיהו עאל לע' עלמין גניזין דלא זכי בהו בר נש אחרא בר אינון גניזין לאינון דעבדי נפשיהון דחייביא, ואלמלי הוו ידעי בני נשא כמה תועלתא וזכו וזכאן בגיניהו כד זכו להון, הוו אזלו אבתרייהו ורדפי לון כמאן דרדיף בתר חייין..

ד. אורות התשובה יב' ג - 'יחידי הסגולה המקוים לאור ד', סובלים מחטאת הצבור כולו. אהבתם אל הכלל עזיזה היא לאין חקר. עצמות הטוב שבנשמתם עורגת דוקא אל הטוב הכללי, והכלל - כשהם נמשכים אליו, הרי הוא עלול לטמא אותם במגעו מפני החטאים הנדבקים בו. אמנם צדיקי אמת סובלים הם ברצון את כל הסיתומים, כל היסורים החמריים והרוחניים, ובלבד שיבואו למטרתם להשכיל ולהיטיב, להרבות טוב ואור קודש, לפלס נתיב סלול לאור ד' ונעמו, שיכנס ישר בכל לב ורוח, למען יתענגו הכל על טוב ד', למען ישמח ד' במעשיו.

ה. אורות התשובה ד' ה - 'באמת אי אפשר להתרומם אל התשוקה הרוחנית של ישועת הכלל בלי תשובה פנימית עמוקה מכל חטא ועוון. אמנם יחיד ששב במובן זה מוחלים לו ולכל העולם כולו, וכן יכולים רבים להתעלות לתכונה האידיאלית הגנוזה בנשמת האומה על ידי תשובת היחיד, השב למטרה זו של התאפשרות הזרחת תשוקת גאון האומה בטהרתה.

ו. אורות התשובה יג' א - 'אי אפשר להדבק באמת ביסוד הלאומי של ישראל כי אם מי שנשמתו הוטהרה כבר על ידי תשובה מחטאות האדם המגונות ומידותיו הפחותות, או מי שנפשו לכתחילה היא נפש טהורה. כי היסוד האמיתי של תכונת האומה הישראלית הוא שאיפת הצדקה העליונה, צדקת ד' בעולם, וכל מי שנזדהם באיזה חטא, לפי אותה המידה של זוהמתו - אין חפץ הצדקה והטוב מאיר בקרבו כראוי, ועל כן לא יקושר באמת עם התכונה הלאומית עד אשר יטהר.

ז. אורות התשובה ד' ג - 'התשובה הכללית, שהיא עלוי העולם ותקונו, והתשובה הפרטית, הנוגעת לאישיות הפרטית של כל אחד ואחד, עד כדי דקות הפרטים של תקוני התשובה המיוחדים, שרוח הקודש יודע לפרטם לפרטים היותר בודדים - הן ביחד תוכן אחד. וכן כל אותם תקוני התרבות, שעל ידם העולם יוצא מחורבנו, סדרי החיים החברתיים והכלכליים, ההולכים ומשתכללים עם תקוני כל חטא ועוון מחמורים שבחמורים עד דקדוקי סופרים ומדות חסידות היותר מופלגות - כולם הם חטיבה אחת, ואינם מנותקים זה מזה, "וכולהו לחד אתר סליקין."